

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Svar på regeringsuppdrag i regleringsbrev 2018 rörande det nationella programmet för Europeiska socialfonden (ESF) 2014-2020

Innehåll

Svar på regeringsuppdrag i regleringsbrev 2018 rörande det nationella programmet för Europeiska socialfonden (ESF) 2014-2020.....	1
Sammanfattning.....	3
1. Inledning.....	4
2. Uppdrag i regleringsbrev.....	4
3. Försäkringskassans organisation och stöd för uppdraget.....	4
4. Försäkringskassans medverkan i projektverksamhet.....	5
4.1 Programområden.....	5
5. Projekt och deltagare inom PO 2.....	6
6. Resultat.....	6
6.1 Resultat efter sex månader.....	6
7. Samverkan med Svenska ESF-rådet och andra aktörer.....	7
8. Erfarenheter och lärdomar av betydelse för verksamheten.....	7
8.1 Samverkan inför och under utlysning av socialfondsmedel.....	7
8.2 Projektägarskap.....	7
8.3 Behov av förenklad administration.....	8
8.4 Medfinansieringskonstruktionen.....	8

Sammanfattning

Den Europeiska socialfonden (ESF) ger under nuvarande programperiod 2014-2020 möjlighet att bedriva projekt riktat till individer som har behov av stöd för att återgå i arbete eller etablera sig på arbetsmarknaden.

De målgrupper hos Försäkringskassan som programmet riktar sig till är de som är eller har varit sjukskrivna, unga med aktivitetsersättning samt nyanlända.

Ett beviljat projekt får ungefär hälften av kostnaderna finansierade från ESF och hälften av kostnaderna, den så kallade medfinansieringen, bidrar de parter med som tillsammans driver projektet.

De projekt som Försäkringskassan deltar i har i de flesta fall en eller flera av följande inriktningar:

- Förbättra samverkan mellan parter.
- Utveckla arbetsträning för individer.
- Skapa ”en väg in” och mötesplatser för individer.

Försäkringskassan har fram till 31 december 2018 medverkat i 83 av totalt 474 ESF-projekt.

ESF är uppdelad i tre så kallade programområden där programområde 2 (PO 2), som syftar till att öka övergångarna till arbete, är det programområde där Försäkringskassan har störst engagemang då insatserna bland annat riktar sig till de som är eller har varit sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning.

Försäkringskassan har till och med 31 december 2018 medverkat i 66 av totalt 244 PO 2-projekt. Antal deltagare från Försäkringskassan uppgår till 2 220. Av de som fullföljt sitt deltagande har 59 procent förbättrat sin ställning på arbetsmarknaden. Av de som avbrutit sin medverkan i förtid har 47 procent slutat på grund av arbete eller studier.

När Försäkringskassan nu förstärker arbetet med samverkan och samordnad rehabilitering är ambitionen att anvisa fler deltagare till ESF-finansierade insatser förutsatt att det finns projekt som vänder sig till Försäkringskassans målgrupper och behov.

Status sex månader efter avslut i projekt för Försäkringskassans deltagare är att 51 procent är i sysselsättning, utbildning eller arbetsmarknadspolitiskt program.

Samarbetet mellan berörda aktörer har utvecklats positivt under nuvarande socialfondsperiod men kan utvecklas ytterligare. Vissa förenklingar i projekthanteringen har genomförts under perioden men fortfarande behövs ytterligare förenklingar för att underlätta projektägarskap och deltagande som medfinansier.

1. Inledning

Den Europeiska socialfonden (ESF) är en av EU:s strukturfonder och utgör cirka 10 procent av EU:s totala budget. ESF ska genom insatser till individer bidra till att minska skillnaderna i välbefinnande och levnadsstandard mellan länderna och stödja insatser som stimulerar ett inkluderande arbetsliv. Hur medlen används styrs av det nationella socialfondsprogrammet, som anger målen för insatserna i varje medlemsland. Förvaltande myndighet i Sverige är Svenska ESF-rådet.

Försäkringskassan är ledamot i Övervakningskommittén (ÖK) vars uppgift är att övervaka genomförandet av socialfondsprogrammet. Regeringen beslutar vilka organisationer som ska företrädas, samt utser ordförande.

Försäkringskassan är från och med nuvarande socialfondsperiod ordinarie ledamot i de regionala strukturfondspartnerskapen, vars uppgift är att prioritera bland inkomna projektansökningar.

2. Uppdrag i regleringsbrev

Försäkringskassan ska delta i genomförandet av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 i syfte att ge stöd till kvinnor och män som har behov av stöd för att återgå i arbete eller etablera sig på arbetsmarknaden. Deltagande kan även röra insatser för att förhindra att kvinnor och män ställs utanför arbetsmarknaden.

Försäkringskassan ska under programperioden även bistå Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) i arbetet med uppföljning och utvärdering av insatser inom det nationella socialfondsprogrammet. Försäkringskassan ska redovisa sitt deltagande i, samt samverka med andra myndigheter och aktörer inom ramen för det nationella socialfondsprogrammet. Försäkringskassan ska även redovisa erfarenheter och lärdomar av detta program som myndigheten bedömer vara av betydelse för dess verksamhet. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) i samband med årsredovisningen för respektive år med slutredovisning senast den 28 februari 2022.

3. Försäkringskassans organisation och stöd för uppdraget

Försäkringskassan har utsedda kontaktpersoner gentemot de åtta svenska EU-regionerna, NUTS 2-regioner.¹ Kontaktpersonerna arbetar strategiskt och stödjande och är en ingång för externa parter i blivande och pågående projekt.

¹ Förkortning av Nomenclature of Units for Territorial Statistics, statistiska territoriella enheter, i Sverige är NUTS 2: Övre Norrland, Mellersta Norrland, Norra Mellansverige, Västsverige, Östra Mellansverige, Stockholm, Småland och Öarna, Sydsverige.

Det nationella ESF-kansliet är en intern stödfunktion som även arbetar med övergripande frågor rörande socialfonden i nära samarbete med Svenska ESF-rådet.

Till stöd för genomförandet finns interna riktlinjer och för att underlätta analys och bedömning av behovet av insatser för berörda målgrupper tar Försäkringskassan fram statistik på NUTS 2-nivå. Statistiken finns tillgänglig på Försäkringskassans intranät och webbplats.

4. Försäkringskassans medverkan i projektverksamhet

Försäkringskassan kan vara projektägare, medfinansierare eller enbart samarbetspart i ESF-finansierade projekt. Ett projekt får ungefär hälften av kostnaderna finansierade från ESF och hälften av kostnaderna, den så kallade medfinansieringen, bidrar de parter med som tillsammans driver projektet. Medfinansiering beräknas främst på deltagarnas ersättning, baserat på de timmar de deltar i projektets aktiviteter. Medfinansiering kan också bestå av nedlagd arbetstid från de samverkande aktörerna i projektet.

Den budgeterade medfinansieringen från Försäkringskassan i pågående projekt beräknas till cirka 80 miljoner kronor. Denna summa består till cirka 90 procent av deltagarersättning och cirka 10 procent är beräknad nedlagd arbetstid för medarbetare i projekten.

De projekt som Försäkringskassan deltar i har i de flesta fall en eller flera av följande inriktningar:

- Förbättra samverkan mellan parter.
- Utveckla arbetsträning för individer.
- Skapa ”en väg in” och mötesplatser för individer.

4.1 Programområden

Projektverksamheten organiseras i tre olika programområden. Programområde 1 (PO 1) ger stöd för insatser inom kompetensutveckling och utbildning, huvudsakligen för anställda. Programområde 2 (PO 2) ska främja övergångar till arbete genom att stödja personer som står långt från arbetsmarknaden. Programområde 3 (PO 3) ger stöd till ungas etablering i arbetslivet och berör tre av Sveriges ESF-regioner² där ungdomsarbetslösheten var över 25 procent enligt EU:s statistik 2012.

Försäkringskassan har under perioden fram till och med 31 december 2018 medverkat i 83 av totalt 474 ESF-projekt,³ varav tio PO 1-projekt, 66 PO 2-projekt och sju PO 3-projekt.

² Sydsverige, Norra Mellansverige och Mellersta Norrland.

³ Källa Svenska ESF-rådet.

Nedan redovisas deltagande och resultat inom PO 2 där Försäkringskassan har störst projektengagemang då insatserna bland annat riktar sig till de som är eller har varit sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning.

5. Projekt och deltagare inom PO 2

Fram till och med den 31 december 2018 har Försäkringskassan deltagit i 66 av totalt 244 PO 2-projekt.

Under perioden har 2 220 deltagare anvisats från Försäkringskassan⁴ av totalt 38 000 deltagare. Svenska ESF-rådet har i den årliga genomföranderapporten till Kommissionen 2017 konstaterat att programmet har svårt att nå deltagare från Försäkringskassan. När Försäkringskassan nu förstärker arbetet med samverkan och samordnad rehabilitering är ambitionen att anvisa fler deltagare till ESF-finansierade insatser förutsatt att det finns projekt som vänder sig till Försäkringskassans målgrupper och behov. Till exempel projekt som riktar sig till personer som står allra längst från arbetsmarknaden och behöver insatser innan de kan delta i det förstärkta samarbetet.

6. Resultat inom PO 2

Av totalt 2 220 deltagare anvisade från Försäkringskassan har 848 deltagare, 513 kvinnor och 335 män, fullföljt sin medverkan i projekt. Av dessa har 59 % förbättrat sin ställning på arbetsmarknaden, 52 % av kvinnorna och 63 % av männen. Med förbättring avses att personerna arbetar, studerar, har lärlings- eller praktikplats eller efter projektet anmält sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen.

De övriga 1 372 deltagarna, 726 kvinnor och 646 män, har avbrutit sitt deltagande i projektet i förtid. Av de som avbrutit har 47 % slutat på grund av arbete eller studier, 43 % av kvinnorna och 51 % av männen.

6.1 Resultat efter sex månader

I socialfondsförordningen⁵ framgår att medlemsländerna ska redovisa långsiktiga resultatindikatorer för deltagare sex månader efter avslutad insats. I Sverige redovisas deltagare som befinner sig i sysselsättning⁶, utbildning eller arbetsmarknadspolitiskt program. Uppgifterna hämtas via registerdata.⁷

⁴ Källa SCB, ESF-databasen 2018-08-20.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013.

⁶ En person definieras vara i sysselsättning, inklusive egenföretagande, om denna utför arbete mot förtjänst. Detta är EU:s officiella definition.

⁷ Baseras på projektens inrapportering av deltagare till SCB, kompletterat med registeruppgifter som finns hos SCB samt hämtas från Arbetsförmedlingen, CSN och Försäkringskassan.

Status sex månader efter avslut i projekt för Försäkringskassans deltagare är att 51 % är i sysselsättning, utbildning eller arbetsmarknadspolitiskt program, 47 % av kvinnorna och 56 % av männen.

7. Samverkan med Svenska ESF-rådet och andra aktörer

Försäkringskassan samverkar i strukturella frågor kring den Europeiska socialfonden på lokal, regional och nationell nivå främst med Svenska ESF-rådet och Arbetsförmedlingen. Andra viktiga aktörer är regioner, kommuner, arbetsgivare, samordningsförbund och hälso- och sjukvården. Samverkan sker också i de regionala strukturfondspartnerskapen där Försäkringskassan nu är ordinarie ledamot vilket möjliggör en ökad kompetens i partnerskapet om våra målgruppers behov och stärker arbetet med att prioritera bland projektansökningarna.

8. Erfarenheter och lärdomar av betydelse för verksamheten

8.1 Samverkan inför och under utlysning av socialfondsmedel

Det tar tid att mobilisera aktörer inför och under framtagande av en projektansökan. Det är nödvändigt att utlysningens innehåll, det vill säga vilka förväntade projektansökningar som utlysningen riktas mot, överensstämmer med målgruppernas behov. Projektidén ska relatera till den regionala planen, den ska förankras mellan parterna och internt hos parterna och en behovsanalys ska göras. Utlysningstidens längd måste vara så lång att de samverkande parterna hinner upprätta en ansökan med bra kvalitet.

Försäkringskassan, Svenska ESF-rådet och Arbetsförmedlingen har regelbunden dialog på nationell och regional nivå kring samarbetet som har utvecklats positivt under nuvarande socialfondsperiod men kan utvecklas ytterligare.

Ett förbättringsområde hos Försäkringskassan är att integrera uppdraget med ESF med andra uppdrag och mål inom socialförsäkringen. ESF är en möjlighet som kan nyttjas för utvecklingsarbete både på strategisk nivå och individnivå.

8.2 Projektägarskap

Försäkringskassan är för närvarande projektägare till ett projekt. En av förklaringarna till att det inte är fler är Försäkringskassans roll att samordna insatser som andra aktörer ansvarar för. För att underlätta en eventuell implementering är det ofta den aktör där till exempel en metodutveckling av en insats ska ske som tar på sig projektägarskapet.

Socialfonden kan finansiera projekt som utvecklar samarbete på strukturell nivå. Så är fallet med PO 2-projektet 4 ESS som Försäkringskassan äger. Projektet syftar till att utveckla samarbetet och kompetensen hos Försäkringskassan, tre kommuner som arbetsgivare samt hälso- och sjukvården

i syfte att minska och förebygga sjukfrånvaro hos kommunerna. Även Arbetsmiljöverket deltar i projektet bland annat med utbildningsinsatser.

8.3 Behov av förenklad administration

Vissa förenklingar har genomförts denna socialfondsperiod. Fortfarande behövs dock ytterligare förenklingar för att underlätta projektägarskap och deltagande som medfinansiär. Exempel på det är ett förbättrat och förenklat ansökningsförfarande, en minskad detaljnivå för budgeten och en förenklad administration när det gäller deltagarredovisning.

8.4 Medfinansieringskonstruktionen

Medfinansieringskonstruktionen i Sverige består till största delen av deltagarersättningar och bygger på deltagarnas medverkan och närvaro i insatsen räknat per timme. Detta kan bland annat leda till en inlåsnings effekt och en risk att projekten designas för att klara medfinansieringen snarare än att designas kring själva utvecklingsidén. Konstruktionen kan ge felaktiga incitament och motverka projektets syfte. Den leder till svårigheter att skapa projekt för grupper med låga ersättningsnivåer och stort behov av insatser. Kvaliteten kan påverkas om ett alltför stort deltagarantal ska kompensera för den låga medfinansieringen. Det skulle därför vara fördelaktigt att ändra medfinansieringskonstruktionen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Maria Hemström-Hemmingsson i närvaro av avdelningschef Ulrika Havossar och verksamhetsansvarig Lena Rönnevig, den senare som föredragande.

Maria Hemström-Hemmingsson

Lena Rönnevig